

Onjuist zou het zijn het zo voor te stellen alsof de Amerikaanse autoriteiten en de Amerikaanse publieke opinie zich in de tweede helft van '42 intensief met het vraagstuk van Indië's toekomst bezig hebben gehouden. Het was de oorlog zelf die in de eerste plaats aandacht vroeg: in en bij Europa de Duitse veldtocht in de Sowjet-Unie, Montgomery's overwinningen in Noord-Afrika en de Geallieerde landingen in Frans-Marokko en Frans-Algerië, in de *Pacific* de hevige strijd op Guadalcanal en op Australisch-Nieuw-Guinea. Voorzover er in de Verenigde Staten kritiek was op het koloniaal beleid van Europese regeringen, richtte deze zich in die tijd trouwens vooral op de Britse regering die in augustus '42 in Brits-Indië Gandhi en alle overige leidende figuren van de *Congress*-partij liet interneren en die het hoofd moest laten bieden aan massale stakingen. Voor het feit dat bij de onderhandelingen met de Brits-Indische nationalistena verklaard was dat na de oorlog het zelfbeschikkingsrecht van Brits-Indië erkend zou worden, oogstte de Britse regering geen blijvende waardering – dat zulk een verklaring in de 7 december-toespraak van koningin Wilhelmina ontbrak, werd slechts door een minderheid van de omstreeks 400 in de Verenigde Staten verschijnende dagbladen afgekeurd; met *Secretary of State* Cordell Hull die op een persconferentie zei dat de in de toespraak vervatte voorstellen '*showed good statesmanship, good practical sense and humanitarianism in every respect*', oordeelden de meeste bladen, ca. 300, gunstig over hetgeen de koningin had verklaard: zij zagen die verklaring als een stap in de goede richting.

Zouden op die eerste stap nieuwe volgen? Dat viel na de discussies welke zich in oktober '42 in de ministerraad hadden afgespeeld en vooral ook na de kritiek die op van Mooks toelichting bij de 7 december-toespraak was geuit, nauwelijks te verwachten. Trouwens, de noodzaak van nieuwe stappen werd niet beseft – de in meerderheid positieve weerklank welke de toespraak in de Amerikaanse pers had gevonden, versterkte de zelfgenoegzaamheid in regeringskring. Bovendien: zou de Amerikaanse regering op een nog verder gaande wijziging in de verhouding tussen Nederland en Indië gaan aandringen, dan was er de Britse die steun aan het volledig herstel van het Nederlands gezag had toegezegd.

Tegen die achtergrond werd nagelaten, aan de Amerikaanse publieke opinie nieuwe impulsen te geven. Trouwens, van diegenen die zich in '42 beijverd hadden om die publieke opinie te beïnvloeden, verdwenen

¹ Brief, 17 dec. 1942, van A. Loudon aan van Kieffens (AOK, map '7 december 1942-toespraak koningin. Reacties').